

Memo Verklaringen

Aanleiding

De verklaring inzake geweld tegen Kick Out Zwarte Piet die KNHG vorig jaar november heeft uitgegeven heeft geleid tot veel reacties en is vervolgens geagendeerd tijdens de ALV 2019. Daar is toen besloten dat een werkgroep zich over "verklaringen door het KNHG" zou gaan buigen. Deze werkgroep is na de zomer van 2020 bijeengekomen en heeft zich gebogen over dit onderwerp.

Samenstelling werkgroep

Het bestuur heeft een aantal (kritische) leden benaderd voor deze werkgroep en een paar experts gevraagd mee te denken. Namens het bestuur hebben zitting genomen in deze werkgroep Henk te Velde (voorzitter KNHG) en Karwan Fatah-Black (secretaris bestuur), namens Jong KNHG is Lema Salah (RU) was afgevaardigd, Krijn Thijs (Duitsland Instituut/UvA) is gevraagd vanwege zijn expertise op het gebied van de Duitse zustervereniging, Ed Jonker (em. HL UU) omdat hij een kritische reflectie geschreven had op de verklaring van vorig jaar november én Beatrice de Graaf (UU) tenslotte omdat zij als bestuurslid vorig jaar betrokken was bij de Verklaring en vanwege haar expertise (kennis van het Duitse debat én ruime media ervaring op gevoelige onderwerpen). Antia Wiersma is betrokken vanuit haar functie als directeur bureau.

Algemene voorstellen

Het KNHG kan en moet niet buiten het maatschappelijk debat staan maar tegelijkertijd is het belangrijk dat het KNHG zich bewust is van zijn positie in dat debat én niet te vaak verklaringen moet uitgeven omdat het effect dan teniet gedaan wordt.

Wanneer er een verklaring uitgegeven wordt, dan wordt dat uit naam van het bestuur KNHG gedaan. De bestuursleden zijn door de leden gekozen om hen te vertegenwoordigen. Het staat leden vrij om een kwestie aan te dragen bij het bestuur. Dat lid zal dan vanzelfsprekend een rol spelen in het (mede)opstellen van de reactie mocht het komen tot een verklaring.

De centrale vraag cq het eerste toetsingscriterium voor het bestuur is: Hoe raakt dit de professionele geschiedbeoefening en wat is onze autoriteit als KNHG in deze? Waarbij het uitgangspunt is dat een verklaring niet alleen het vak moet dienen maar ook de democratische omgeving.

Stappenplan

Er is besloten tot een interne procedure, een stappenplan, gericht op beheersing van het proces met als doel om te komen tot gedegen verklaringen.

- Stap 1 – checken van gegevens, beschuldigingen etc.;
- Stap 2 – adem halen en tot tien tellen;
- Stap 3 - besluit nemen tot wel/geen verklaring. NB: De verklaring moet gedragen worden door het gehele bestuur (unanimiteit). Het bestuur kan er voor kiezen individuele leden (op basis van hun expertise) te consulteren;
- Stap 4 - Verklaring opstellen en goedkeuring door voltallig bestuur op tekst verkrijgen (en evt. lid dat onderwerp heeft aangedragen);
- Stap 5 – Na uit doen gaan van verklaring/reactie en vervolgens toelichting geven aan achterban (bijvoorbeeld op site, in nieuwsbrief) en buitenwereld op de verklaring;
- Stap 6 – verantwoording afleggen in ALV.

Weaponized historische thema's

Naast verklaringen over actuele thema's is er een tweede manier waarop historische voorstellingen worden gebruikt, namelijk als wapen in politieke of maatschappelijke debatten. Hier kan het KNHG een taak vervullen om, in de woorden van Beatrice de Graaf 'het wapen af te stompen', om met andere woorden te voorkomen dat de geschiedenis te gemakkelijk wordt ingeroepen om dubieuze claims te ondersteunen. Bijkomend voordeel van deze anticiperende werkwijze is dat het KNHG zo wellicht enige invloed kan uitoefenen op het debat.

Het KNHG roept leden op om mee te denken over onderwerpen/grote thema's die momenteel spelen in het maatschappelijk debat en waarin geschiedenis een belangrijke rol speelt. Hiertoe wil het KNHG in winter/voorjaar 2021 een webinar organiseren om onderwerpen en expertise te inventariseren. Daarna wil het bestuur een aantal onderwerpen/thema's aanwijzen die nader uitgewerkt zullen worden in de vorm van aantal korte video's die via de website van het KNHG verspreid kunnen worden onder docenten, journalisten, beleidsmakers en politici.ⁱ

Het bestuur en de werkgroep realiseren zich dat deze thema's vaak gepolitiseerd zijn. Het wordt van groot belang geacht dat dit onderkend wordt. Als KNHG zullen we ons daartoe moeten verhouden, maar het is ook van belang duidelijk te maken dat dit **geen partijpolitieke** stellingnames zijn.

ⁱ Zie als inspiratie de kennisclips van Universiteit Utrecht:
<https://www.youtube.com/channel/UckYk0qZQWnxI5sqwoOQ05tw>